

Eindverslag formateur Frits Lintmeijer

Nieuwe coalitie van GroenLinks, SP, VVD, Lokaal sterk en D66

18 mei 2018

Inleiding

In dit eindverslag leg ik als formateur graag verantwoording af over het proces met als resultaat een nieuwe coalitie van GroenLinks, SP, VVD, Lokaal sterk en D66.

Opdracht

Op 28 maart heeft GroenLinks als grootste partij van Helmond mij gevraagd de onderhandelingen te starten voor een nieuwe coalitie. Daarbij is het vertrouwen uitgesproken dat met GroenLinks, SP, VVD, Lokaal sterk en D66 vanuit een ruime raadsmeerderheid (22 zetels) stabiel kan worden samengewerkt aan de toekomst van Helmond. GroenLinks heeft mij gevraagd dit proces als formateur te begeleiden, waarmee ook SP, VVD, Lokaal sterk en D66 akkoord zijn gegaan. Met als streven vóór 1 juni een nieuw coalitieakkoord met kandidaat-wethouders te presenteren.

Start formatie

Op 30 maart zijn tijdens de startbijeenkomst afspraken gemaakt over de spelregels van de formatie, de planning en de aanpak. Aan de onderhandelingen hebben namens elke partij twee personen deelgenomen: Antoinette Maas en Paul Smeulders (GroenLinks), Erik de Vries en Hans van Gemert (SP), Cor van der Burgt en Jos van Bree (VVD), Harrie van Dijk en Anja Spierings (Lokaal sterk) en Gaby van den Waardenburg en Stef Stevens (D66). De formatiebesprekingen zijn ambtelijk op uitstekende wijze ondersteund. De gesprekken in het kader van de formatie hebben plaatsgevonden in het Kasteel, op de Automotive Campus en het bestuurscentrum Boscotondo.

Om alle deelnemers aan de onderhandelingen op een adequaat en gelijk informatieniveau te brengen, is gestart met enkele ambtelijke presentaties door de directie van de gemeente Helmond. Het betreft de stand van zaken van de Strategische Agenda (inclusief de staat van de stad en de positie van Helmond in de regionale samenwerking), de actuele financiële situatie, de stand van zaken in het sociaal domein en van de organisatieontwikkeling.

Daarnaast heb ik bij de start van de formatie afzonderlijk met elke onderhandelende partij gesproken over haar ambities, speerpunten en gewenste portefeuille. Bovendien heb ik namens de onderhandelende partijen de andere partijen in de gemeenteraad van Helmond gevraagd om inhoudelijke inbreng te leveren. Het CDA heeft laten weten hiervan geen gebruik te maken. Helder Helmond, PvdA en Helmond Aktief hebben wel een inhoudelijke inbreng geleverd.

Aanpak

In de aanpak heeft allereerst op hoofdlijnen een bespreking plaatsgevonden over de visie op de samenleving en de rol van de gemeente, de ambities, de maatschappelijke opgaven en de complexe dossiers. Ook is gesproken over de gewenste samenwerking tussen coalitie en oppositie, het college en de raad, en die met inwoners, ondernemers en organisaties in de stad en daarbuiten in de (boven)regionale netwerken en samenwerkingsverbanden. Om een gezamenlijk vertrekpunt te creëren heb ik op basis van een scan van de verkiezingsprogramma's en de eerste gesprekken een preambule geformuleerd, waarin de uitgangspunten "duurzaam, sociaal en economisch vitaal" zijn benoemd. Deze preambule heeft als startpunt voor de inhoudelijke onderhandelingen gediend.

Vervolgens is meer verdieping gezocht via themabesprekingen op basis van een ambtelijke notitie langs de lijnen: maatschappelijke opgaven, vigerend beleid, financiële middelen, concrete standpunten in verkiezingsprogramma's en regionale samenwerking. De volgende thema's zijn besproken: mobiliteit en bereikbaarheid, regionale samenwerking, organisatieontwikkeling, sociale veerkracht/sociaal domein, vitale economie, arbeidsmigratie, duurzaamheid (en gezonde stad), centrumontwikkeling (inclusief parkeren), onderwijs en arbeidsmarkt, ruimte en natuur, wonen, veiligheid, sport, cultuur & evenementen, wijkgericht werken, burgerparticipatie & overheidscommunicatie.

Na afronding van de themabesprekingen is een financiële doorrekening gemaakt van alle ambities met als vertrekpunt de huidige Programmabegroting, het overdrachtdossier en de uitwerking van de Maartcirculaire 2018. Uiteraard met als doel om de ambities en middelen in balans te houden vanuit een financieel en sluitend solide beleid. De financiële doorrekening en de bijbehorende financiële spelregels zijn opgenomen in het coalitieakkoord.

Op 9 mei is een eerste concept van het coalitieakkoord besproken en op 14 mei een tweede conceptakkoord. Op 16 mei is het conceptakkoord ter instemming voorgelegd aan de vijf betrokken partijen. Nog diezelfde dag hebben alle vijf de partijen hiermee ingestemd, zodat de weg vrij is voor de presentatie van het coalitieakkoord en de kandidaat-wethouders op 18 mei. Tevens de dag waarop ik u dit eindverslag aanbied.

Rol burgemeester

Als formateur heb ik de burgemeester op meerdere momenten tijdens de formatie tussentijds geïnformeerd over de voortgang van het proces. Tevens hebben de onderhandelende partijen onder mijn voorzitterschap met de burgemeester aan het eind van het formatieproces de uitkomst van de onderhandelingen gedeeld.

Inbreng andere partijen

De inhoudelijke inbreng van Helder Helmond, PvdA en Helmond Aktief is tijdens de formatiebesprekingen besproken waarbij is geconstateerd dat vele door hen ingebrachte punten goed aansluiten bij de ambities en wensen van de beoogde coalitie. Deze punten zijn dan ook opgenomen in het coalitieakkoord. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Het niet kappen van het bos Brouwhuisse Heide;
- Investeren in een duurzame stad voor een klimaatneutraal Helmond in 2035;
- De aandacht voor de verbinding tussen economie en sociale zaken met meer werkgelegenheid. Concreet gaat het om experimenteren met de bijstand en het verstevigen van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (met gerichte opleidingen in afstemming met het bedrijfsleven);
- De aanpassing van de eigen bijdrage in de Wmo;
- De extra aandacht voor de bestrijding van armoede met extra geld;
- Het belang van integratie en meedoen door o.a. het leren van de Nederlandse taal;
- De inzet op meer preventie in de wijken en buurten, en de sociale samenhang versterken, ook met aandacht voor vrijwilligers;
- De veiligheid in de stad borgen;
- Het behouden van de cultuurhistorische collecties (o.a. EDAH-museum en draaiorgels) voor de stad;
- Aandacht voor dierenwelzijn met subsidie voor dierenambulance / dierenasiel;
- Investeren in de onkruidbestrijding in de openbare ruimte;
- Betaalbare woningen voor mensen (waaronder starters, studenten), meer bouwen voor de sociale huur en het belang van goede prestatieafspraken met de woningcorporaties;

- Een metro-achtige openbaar vervoerverbinding tussen Helmond en Eindhoven;
- Het gratis houden van de fietsenstallingen en het investeren in de fietsagenda voor Helmond;
- Het belang van burgerbetrokkenheid en wijkgericht werken;
- Het voeren van een financieel solide beleid en het doorontwikkelen van de ambtelijke organisatie.

Enkele punten zijn niet of in mindere mate overgenomen door de beoogde coalitiepartijen. Zo blijven zij bij het standpunt dat er voor de verbetering van de doorstroming van de N279 (tussen Asten en Veghel) een omleiding komt bij Dierdonk en dat de investeringen in het Havenpark in het kader van de Centrumontwikkeling volledig worden doorgezet. Wel staan de coalitiepartijen ervoor open om, in het kader van de tweede fase van de Centrumontwikkeling, te kijken of aanlegsteigers bij het Havenpark in het centrum haalbaar zijn. Verder achten de coalitiepartijen een onderzoek naar de (on)mogelijkheden voor het realiseren van een ondertunneling van de N270/Kasteeltraverse in het centrum niet zinvol omdat het financieel plaatje op voorhand als niet realistisch wordt beschouwd. Wel zet de coalitie fors in op het verbeteren van de luchtkwaliteit in de stad.

Communicatie en transparantie

Tijdens de formatie is afgesproken dat ik als formateur op enkele momenten de woordvoering naar buiten zou verzorgen. Daarom heb ik de gemeenteraad halverwege het proces, op donderdag 26 april, een voortgangsbericht gestuurd. Op maandag 7 mei heb ik, in reactie op een brief van enkele partijen uit de raad, opnieuw procesinformatie gegeven. Ook heb ik enkele keren het Eindhovens Dagblad te woord gestaan over de voortgang van het proces.

Nu het formatieproces ten einde is willen de onderhandelende partijen vanuit het oogpunt van transparantie met alle leden van de gemeenteraad en in het openbaar de relevante informatie delen om iedereen ook nu een adequaat en gelijk informatieniveau te bieden. Daarom stel ik met dit eindverslag tevens via de website www.helmond.nl/formatiedossier2018 de volgende documenten in het openbaar beschikbaar:

- De binnengekomen brieven voor de formateur van andere politieke partijen, maatschappelijke organisaties en/of belangengroepen;
- De op verzoek van de formateur binnengekomen brieven van politieke partijen;
- De aangeboden ambtelijke presentaties; en
- De aangeboden ambtelijke notities voor de themabesprekingen.

De nieuwe coalitiepartijen zijn evenals ik bereid richting u in alle openbaarheid verantwoording af te leggen over het gevolgde formatieproces en het resultaat daarvan met het coalitieakkoord 'Helmond. Stad in Beweging'.

Kandidaat-wethouders

De onderhandelende partijen zijn overeengekomen om met zes fulltime wethouders zitting te nemen in het college waarbij GroenLinks als grootste partij 2 wethouders levert en de andere partijen elk 1. Tevens is afgesproken dat SP en VVD een zwaardere portefeuille krijgen en respectievelijk de eerste en tweede locoburgemeester leveren. Voor de precieze portefeuillevverdeling verwijs ik kortheidshalve naar het coalitieakkoord waarin deze integraal is opgenomen en ook de motivering is opgenomen voor deze keuze.

Voor kandidaat-wethouder Jos van Bree (VVD) geldt dat hij tijdens deze bestuursperiode woonachtig blijft in de gemeente Heeze-Leende. Voor hem is door de gemeenteraad ontheffing nodig van het wettelijk vereiste van ingezetenschap.

Voor kandidaat-wethouder Cathalijne Dortmans (GroenLinks) geldt dat zij op zoek gaat naar een permanente woning in Helmond en dus zo snel mogelijk zal verhuizen vanuit haar huidige woonplaats Den Haag. Tot die tijd zal zij in een tijdelijke woonruimte in Helmond verblijven. Voor haar is tot het moment van definitieve inschrijving in Helmond ontheffing van de gemeenteraad nodig van het wettelijk vereiste van ingezetenschap. Gedurende de overgangperiode zal zij conform de geldende regelgeving gebruik maken van een vergoeding voor reis- en pensionkosten.

Met vertrouwen aan de slag

Ik heb de gesprekken als zeer constructief en plezierig ervaren. Helmond heeft een nieuwe coalitie die vol vertrouwen aan de slag gaat voor een duurzame, sociale en economisch vitale toekomst van de stad.

Ik dank alle onderhandelaars en ondersteuners voor het vertrouwen dat ik heb mogen ondervinden om de coalitievorming te begeleiden en de fracties voor de input die geleverd is. Het resultaat van ieders inzet is een programma dat op een verantwoorde manier durft te investeren in de toekomst van Helmond. Het programma heeft heldere ambities en biedt tegelijkertijd de gehele raad en de stad ruimte deze gezamenlijk vorm te geven en in te vullen. Ik wens alle partijen in de raad, het nieuwe college van B&W en de ambtelijke organisatie veel succes om uitvoering te geven aan de richting die de coalitie ambieert.

Ik ga uiteraard graag in op de uitnodiging van de gemeenteraad om mijn eindverslag toe te lichten in de raadsvergadering van 29 mei aanstaande.

Met vriendelijke groet,

Frits Lintmeijer
Formateur

Overzicht van documenten formatiedossier 2018 Gemeente Helmond

Alle documenten zijn te vinden op [www.helmond.nl/formatiedossier 2018](http://www.helmond.nl/formatiedossier2018)

A. Aangeboden overdrachtdossier

1. Het beleidsmatige en financiële overdrachtdossier 'Bestuurswisseling 2018', College van B&W, 22 maart 2018

B. Binnengekomen brieven voor de formateur

1. Brief Bouwend Nederland regio Zuid, 22 maart 2018
2. Brief Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen, 22 maart 2018
3. Brief Bestuur van de Stichting Brainport, 26 maart 2018
4. Brief VNO-NCW Helmond-De Peel, Vereniging Industrieel Contact Helmond e.o., Stichting Bedrijventerreinen Helmond, 28 maart 2018
5. Brief Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven, 22 maart 2018
6. Brief NVM met aanbevelingen woningmarkt, 26 maart 2018
7. Brief Nederlandse Vereniging Duurzame Energie, 4 april 2018
8. Brief Schakelteam Personen met verward gedrag, 11 april 2018
9. Brief PvdA Helmond, 23 april 2018
10. Brief CDA, Helder Helmond, 50Plus, PvdA en Helmond Aktief, 30 april 2018

C. Op verzoek van de formateur binnengekomen brieven van partijen die niet meonderhandelen ten behoeve van inbreng in het coalitieakkoord

1. Brief CDA, 4 april 2018
2. Brief Helmond Aktief, 5 april 2018
3. Brief PvdA, 6 april 2018
4. Brief Helder Helmond, 29 april 2018

D. Aangeboden ambtelijke presentaties

1. Strategische Agenda Helmond
2. Financiën
3. Financiën - Maartcirculaire 2018
4. Ontwikkeling Sociaal Domein
5. Organisatieontwikkeling (incl. toekomstgericht werken)
6. Parkeren

E. Aangeboden ambtelijke notities ten behoeve van themabesprekingen

1. Mobiliteit en Bereikbaarheid
2. Regionale Samenwerking
3. Sociale Veerkracht / Sociaal Domein
4. Vitale Economie
5. Arbeidsmigratie
6. Duurzaamheid (en Gezonde Stad)
7. Centrumontwikkeling (inclusief parkeren)
8. Onderwijs en Arbeidsmarkt
9. Ruimte en Natuur
10. Wonen
11. Veiligheid
12. Sport, Cultuur & Evenementen
13. Burgerparticipatie & Overheidscommunicatie
14. Wijkgericht werken
15. Financiën